

Plan van Aanpak

Landbouw Effect Rapportage (LER) buizenzone Eemsdelta

Grontmij Vastgoed Holding B.V.
Gorinchem, 26 januari 2011

Verantwoording

Titel : Plan van Aanpak
Subtitel : Landbouw Effect Rapportage (LER) buizenzone Eemsdelta
Projectnummer : 293705
Referentienummer :
Revisie : 5
Datum : 4 januari 2010

Auteur(s) : M.H. Bolkestein, M. Haan, H.C. Fischer
E-mail adres : carolien.fischer@grontmij.nl
Gecontroleerd door : H.C. Fischer
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door : ing. R.J.C. Vink
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Stationsweg 45
Gorinchem
Postbus 392
4200 AJ Gorinchem
T +31 183 69 19 62
F +31 183 69 19 24
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Stappenplan – werkzaamheden	7
3	Communicatie tijdens het proces	11
4	Organisatie en planning	13

1 Inleiding

De provincie Groningen speelt al jaren een belangrijke rol in de energievoorziening van ons land. Energie biedt goede kansen voor economische ontwikkeling, met name in het Eemsdelta-gebied. Hiervoor is het belangrijk dat de juiste verbindingen aanwezig zijn, zoals hoogspanningskabels of buisleidingen. Met de realisatie van een buizenzone wordt de aanleg van buizen gereguleerd en gebundeld.

Ter ondersteuning van de besluitvorming rond de aanleg van een buizenzone tussen de Eemshaven en de Oosterhornhaven te Delfzijl wordt een Milieu Effect Rapport (MER) opgesteld. Binnen dit MER worden drie afzonderlijke tracés voor de realisatie van deze buizenzone met elkaar vergeleken (waarbij één tracé, het Holwierdetracé, nog één of twee varianten kent). Deze tracés worden per milieuthema getoetst op verschillende milieuaspecten, waaronder het aspect “landbouw”.

Naar aanleiding van de inspraakreacties op de Startnotitie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) is besloten om naast het MER ook een Landbouw Effect Rapport (LER) op te stellen. Het doel van dit LER is de belangen van de agrarische sector binnen het besluitvormingsproces van de tracékeuze op een volwaardige wijze mee te nemen. Hiervoor zal in het LER per tracé de positieve en negatieve effecten op de landbouwsector inzichtelijk worden gemaakt. Hierbij dienen ook de mogelijke kosten op bedrijfsniveau in beeld te worden gebracht van schades, mitigerende maatregelen en schadevergoedingen in de toekomst.

Opdrachtgever van de LER is de Stichting Buizenzone Eemsdelta. Grontmij voert de opdracht uit. De voorgestelde aanpak om tot invulling van het LER te komen is in samenspraak met LTO en betrokken agrariërs opgesteld en hierna weergegeven. De expertgroep van LTO Noord dient als klankbordgroep voor het onderzoek en zal zeer nauw betrokken worden bij de voorbereidingen, en de totstandkoming van de LER.

2 Stappenplan – werkzaamheden

Het LER zal zich primair richten op het vaststellen van de invloed van de ontwikkelingen op de “zittende” sector (landbouwbedrijven) in het plangebied en in de directe omgeving van het plangebied. Bij de beoordeling van deze aspecten worden twee hoofdlijnen onderscheiden:

- wat zijn de gevolgen van de aanleg en exploitatie van de buizenzone voor de dagelijkse bedrijfsvoering van landbouwbedrijven binnen de te onderzoeken tracés;
- wat zijn de gevolgen van de aanleg en exploitatie van de voornoemde strook voor de toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden voor de desbetreffende landbouwbedrijven.

Binnen het LER zal invulling worden gegeven aan de thema's die door diverse landbouwers en belanghebbenden o.a. tijdens de inspraakprocedure met betrekking tot de Startnotitie m.e.r. naar voren zijn gebracht. Gezien de grote landelijke en internationale waarde van het plangebied voor de teelt van pootaardappelen, zal binnen het LER ook nadrukkelijk met deze teelt rekening worden gehouden. In het LER wordt geen specifieke aandacht geschonken aan de gevolgen van trillingen en naar de aard van de te transporteren stoffen. De uitwerking van deze aandachtspunten zal plaatsvinden binnen het MER.

Voorgesteld wordt om het LER een zelfstandig proces te laten doorlopen. De LER zal uiteindelijk wel worden opgenomen in de MER, en samen met de MER de formele procedure doorlopen.

Grontmij stelt voor om bij het opstellen van het LER gebruik te maken van de volgende stappen:

- Stap 1: Gebiedsgerichte nulmeting en vaststelling autonome ontwikkeling (*betreft informatie vanuit het MER*).
- Stap 2: Beschrijving van de voorgenomen activiteiten (*betreft informatie vanuit het MER*).
- Stap 3: Benadering van landeigenaren (inventarisatie op bedrijfsniveau).
- Stap 4: Beschrijving per tracé van de te verwachten effecten op de landbouw.
- Stap 5: Onderlinge vergelijking te verwachten landbouweffecten per tracé.
- Stap 6: Conclusies en aanbevelingen/opstellen rapportage.

Hierna is een verdere beschrijving gegeven van de afzonderlijk te doorlopen stappen. Waarbij voor stap 1 en 2 geldt dat de informatie op de schaal van branche- of gebiedsniveau vanuit het MER wordt betrokken. Deze informatie wordt betrokken om een volledig beeld in de rapportage van de LER te kunnen schetsen.

Stap 1 Gebiedsgerichte nulmeting en vaststelling autonome ontwikkeling

De volgende informatie wordt uit het MER verkregen:

- afbakening van het gebied voor de LER; uitgangspunt: het Leermenstracé conform de Startnotitie en het Holwierdetracé in een geoptimaliseerde variant.
- inzicht in de landbouwstructuur;
- autonome ontwikkeling van de agrarische sector in het onderzoeksgebied;

- externe factoren die van invloed zijn op de bedrijfsontwikkeling, zoals ontwikkelingen op het gebied van ruimtelijk ordening, milieuwetgeving, waterhuishouding, ontwikkelingen binnen de agrarische sector en industriële ontwikkelingen rondom Delfzijl en de Eemshaven;
- aantal gevestigde bedrijven (totaal en naar type).

Bovenstaande informatie is gebaseerd op een bureaustudie en gesprekken met deskundigen als LTO Noord, provincie Groningen en/of Dienst Landelijk Gebied.

Stap 2 Beschrijving van de voorgenomen activiteiten

Vanuit de bestaande informatie uit het concept-MER wordt een goede en inzichtelijke beschrijving gegeven van de voorgenomen activiteit. De voorgenomen activiteiten worden op een zodanige wijze beschreven en verbeeld, dat op bedrijfsniveau een reële inschatting gemaakt kan worden van de te verwachten landbouwkundige effecten. Er wordt een onderverdeling gemaakt in activiteiten tijdens de aanleg- en de exploitatiefase van de buizenzone. Daarbij zal het directe ruimtebeslag van de buizenzone naast het indirecte ruimtebeslag (zoals werkstroken en veiligheidszones) bij de analyse worden betrokken.

Door middel van GIS-bewerkingen zullen de tracés en de daarbij behorende eigenaren in beeld worden gebracht, evenals het landbouwkundig gebruik van de betreffende percelen.

Op basis van stap 1 en stap 2 stelt Grontmij een concept-notitie op. Deze notitie wordt besproken met de expertgroep waarin partijen met specifieke kennis over de landbouw in Noord-Groningen zijn vertegenwoordigd.

Stap 3 Benadering van landeigenaren/pachters (inventarisatie op bedrijfsniveau)

De informatie uit het MER (zie stap 1 en 2) geeft een algemeen beeld van de regionale ontwikkeling van de landbouwsector in de directe omgeving van de buizenzone. Om de effecten van de Buizenzone Eemsdelta op de landbouw goed in beeld te krijgen is het daarnaast noodzakelijk om de individuele landeigenaren te bevragen op hun bedrijfsspecifiek en persoonlijke situatie en de individuele gevolgen van de Buizenzone. De totale effecten zijn immers voor een groot deel een optelsom van deze individuele effecten. Op deze manier is het mogelijk om verwachtingen, knelpunten en wensen ten aanzien van de realisatie van de buitenzone tot op bedrijfsniveau te bepalen.

Voor het bevragen van de landeigenaren en/of pachters stellen wij het volgende voor: het houden van informatiebijeenkomsten, een uitgebreide schriftelijke informatieronde onder alle betrokken landeigenaren en vervolgens – naar aanleiding van de uitkomsten van de schriftelijke informatieronde - een aantal verdiepende gesprekken. In onderstaande figuur is dit weergegeven.

Zowel de terugkoppeling van de uitkomsten van stap 1 en 2, als de voorbereiding van de verschillende onderdelen in deze stap 3, zullen in nauw overleg met de expertgroep plaatsvinden, zodat optimaal gebruik wordt gemaakt van de aanwezige kennis en de gekozen werkwijze voor het benodigde draagvlak zorgt.

Informatiebijeenkomst

Er worden twee informatiebijeenkomsten gehouden, één voor het noordelijk deel en één voor het zuidelijk deel. Tijdens deze informatiebijeenkomst wordt ingegaan op het doel van de LER, het plan van aanpak om tot de LER te komen, de uitkomsten van stap 1 en 2, en een toelichting op de komende schriftelijke informatieronde. Daarnaast is er uiteraard de mogelijkheid voor het stellen van vragen.

In de uitnodigingsbrief voor de informatiebijeenkomst wordt duidelijk de aanleiding van het vrijwillig maken van een LER aangegeven: de inspraakreacties op de MER. Tevens wordt nadere specifieke informatie bijgevoegd over de aanleg van de Buizenzone (deze informatie wordt overge-

nomen uit het concept-MER). In de uitnodiging wordt duidelijk aangegeven dat LTO en Grontmij gemaakt. Dit gezamenlijk de informatieavond houden.

Schriftelijke informatieronde

Op basis van de uitkomsten van stap 1 (en rekening houdend met de inspraakreacties op de Startnotitie m.e.r.) wordt – in overleg met de expertgroep - een gebiedsspecifiek schriftelijke vragenformulier opgesteld. Dit kan naar aanleiding van de informatiebijeenkomst nog worden bijgesteld. Het doel van de schriftelijke informatieronde is het verzamelen van zoveel mogelijk relevante, specifieke bedrijfsinformatie die van belang is om het effect van de buitenzone in kaart te brengen. In samenspraak met de expertgroep zal een vragenlijst worden ontwikkeld die aan alle landeigenaren (140 eigenaren) zal worden verstuurd. Op basis hiervan zullen nadere bijzonderheden worden verkregen over de specifieke bedrijfssituatie (zowel huidige situatie als toekomstplannen). Hierbij wordt een uitsnede uit de tracékaarten gevoegd met het gebied waar de landeigenaar woont/bedrijf houdt. Dit formulier wordt, binnen een week na de informatiebijeenkomst, toegestuurd aan alle eigenaren/pachters met één of meer landbouwpercelen in één of meer tracés (130/140 eigenaren). Op het formulier kan worden aangegeven of men wel, of juist geen, prijs telt op een persoonlijk gesprek.

De ingevulde formulieren kunnen in een retourenveloppe worden opgestuurd naar het projectbureau Eemsdelta Buizenzone. Indien nodig belt het projectbureau de eigenaren na die het vragenformulier niet tijdig insturen. Het streven is om een respons van 100% te verkrijgen.

Verdiepende gesprekken

De uitkomsten van de schriftelijke informatieronde worden vervolgens verwerkt, waardoor een compleet en goed beeld ontstaat van de verschillende bedrijfsspecifieke situaties. Het is de verwachting dat er een aantal clusters van problemen of opmerkelijke zaken naar voren zullen komen. Ook geïsoleerde specifieke problemen worden inzichtelijk. Per cluster zal vervolgens met een aantal landeigenaren of –gebruikers een vervolggesprek plaatsvinden. Ook voor de geïsoleerde specifieke problemen zijn vervolggesprekken voorzien. Dit bij voorkeur bij de mensen thuis. Deze gesprekken zijn bedoeld om een verdiepingsslag te maken van de uitkomsten uit de schriftelijke informatieronde, met als doel een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de ontwikkelingen in de landbouw in dit gebied, de specifieke problemen die zullen optreden tijdens en na de aanleg van de buizenzone en de mogelijke maatregelen die moeten worden getroffen bij het aanleggen van een buizenzone.

Op basis van de schriftelijke informatieronde ontwikkelt Grontmij – samen met de expertgroep - een voorstel voor de onderwerpen die ter verdieping in de vervolggesprekken worden voorgesteld. Tevens zal worden afgestemd met hoeveel landeigenaren dit zal plaatsvinden, uitgangspunt hierbij is dat een zo goed en volledig mogelijk beeld van de problematiek dient te worden verkregen. Wij gaan er nu van uit dat dit 30 tot 40 verdiepende gesprekken zullen zijn. Belangrijk is dat de gesprekken zullen worden gevoerd door iemand die de taal van de landeigenaren spreekt, affiniteit heeft met de landbouw en de juiste verdiepingsslag weet aan te brengen. De expertgroep wordt betrokken bij de keuze van de uitvoerder van deze gesprekken.

Stap 4 Beschrijving per tracé van de te verwachten effecten op de landbouw

Tijdens deze stap wordt, op basis van de uitkomsten van stappen 1 t/m 3, een beschrijving gegeven van de landbouwkundige effecten die optreden door de aanleg en exploitatie van de buizenzone. Hieronder is, mede op basis van de inspraakreacties, een overzicht gegeven van deze landbouwkundige effecten waar in ieder geval naar wordt gekeken:

- doorsnijdingen van huis- en veldkavels;
- de bereikbaarheid van kavels en gebouwen (tijdens aanleg en tijdens exploitatie);
- gevolgen voor de bodemstructuur;
- effecten op drainagesystemen;

- seizoensgebonden effecten van werkzaamheden ;
- consequenties voor de toekomstige bedrijfsontwikkeling;
- administratieve gevolgen (mestboekhouding, subsidies, etc.).

Een concept van dit hoofdstuk wordt besproken met de expertgroep.

Stap 5 Onderlinge vergelijking landbouweffecten per tracé

In deze stap wordt per tracé een beschrijving van alle effecten (stap 4) samengevoegd en wordt een totaalbeoordeling van de effecten van de tracés uit het MER op de landbouwsector gegeven. De effecten zullen zoveel mogelijk kwantitatief beschreven worden, alle effecten worden met een score (+/-) beoordeeld.

Daarnaast worden per tracé, in deze stap, bij gesignaleerde knelpunten oplossingsrichtingen geformuleerd om de omstandigheden voor de landbouw te optimaliseren. Hierbij kan gedacht worden aan een keuze voor minder belastende aanlegmethoden en –perioden voor de buizenzone, de wijze van lozing van eventueel te onttrekken grondwater, de situering van de buizenzone ten opzichte van huis- en veldkavels en de lokale mogelijkheden om de gevolgen van de aanleg van de buizenzone te beperken door een eventuele optimalisatie van landbouwkavels.

Tevens wordt een inschatting gemaakt van de directe en indirecte kosten die het gevolg zijn van de aanleg van de buizenzone; hierbij zullen de kosten voor schades, schadevergoedingen, bedrijfsverplaatsingen en compenserende/mitigerende maatregelen worden opgenomen.

De kosten zullen per tracé inzichtelijk worden gemaakt. De effecten zullen zoveel mogelijk kwantitatief beschreven worden. Daarnaast worden alle effecten in een scoringstabel opgenomen (+/-).

Binnen deze LER is er geen sprake van het opstellen van een volledig herverkavelingsplan.

Het opstellen van een dergelijk plan is uitsluitend zinvol na de tracékeuze. Wel zal een indicatie worden opgenomen van de kosten een planmatige aanpak van een herstelplan.

Stap 6 Conclusies en aanbevelingen/opstellen rapportage

De resultaten van de voorgaande stappen worden samengevoegd tot een LER. In het rapport wordt op overzichtelijke wijze per te beoordelen tracé, een beschrijving gegeven van de agrarische sector in het gebied, van de autonome ontwikkeling en de externe relevante factoren die van invloed zijn op de agrarische bedrijfsvoering. Vanuit landbouwkundig oogpunt worden vervolgens de oplossingsrichtingen beschreven voor een zo optimaal mogelijke inpassing van de buizenzone gedurende de aanleg- en exploitatiefase. Tevens wordt per tracé inzicht gegeven in de planeffecten: de effecten op de bedrijfsvoering, de te nemen maatregelen en de directe en indirecte kosten die voortvloeien uit de aanleg en exploitatie van de buizenzone.

Het eindconcept van het LER wordt besproken met de expertgroep.

3 Communicatie tijdens het proces

In een proces om tot een LER te komen is het van groot belang dat er op een juiste wijze wordt gecommuniceerd met een groot aantal partijen. Het gaat hierbij in eerste instantie om de eigenaren/pachters van de betreffende percelen, maar ook om bijvoorbeeld omwonenden, belangenverenigingen (zoals LTO) en ambtenaren.

De communicatie dient open, eerlijk en inhoudelijk te zijn en heeft als doel draagvlak te creëren voor de wijze waarop het onderzoek naar de mogelijke aanleg van een buizenzone verloopt. De communicatie zal via het projectbureau Buizenzone Eemsdelta lopen, waarbij Grontmij de inhoudelijke informatie levert. Hierbij zullen de verschillende communicatiemomenten van het MER en LER zoveel mogelijk samenvallen.

4 Organisatie en planning

Projectteam

Vanwege de nauwe samenhang met het MER-proces, hebben wij voor de LER een projectteam samengesteld met mensen die betrokken zijn bij de MER, aangevuld met 3 specialisten van Grontmij. Dit zijn de volgende personen:

- Robert Jan Jonker (overall projectleider MER)
- Martin Haan (assistent projectleider MER)
- Carolien Fischer (adviseur landelijk gebied en deelprojectleider LER)
- Inge Mijnders (adviseur landbouw)
- Jan Emmens (rentmeester/taxateur)

Carolien Fischer is het directe aanspreekpunt voor dit project. Ook zal zij – in nauw overleg met de expertgroep – de informatiebijeenkomst, de schriftelijke informatieronde en de verdiepende gesprekken voorbereiden en houden. Voor de verdiepende gesprekken wordt tevens Jan Emmens ingezet. Hij zal tijdens een bijeenkomst met de expertgroep worden voorgesteld. Robert Jan Jonker en Martin Haan zijn met name bij de inhoud betrokken, waar het de afstemming met de MER betreft.

Overleg projectbureau Buizenzone

Wij gaan uit van drie overleggen met het projectbureau Buizenzone Eemsdelta: een startoverleg, een overleg voor de voorbereiding van fase 3 en een bespreking over de concept-LER.

Overleg expertgroep

De LER zal in nauw overleg met de expertgroep worden voorbereid en uitgevoerd.

Een eerste overleg met de expertgroep zal plaatsvinden in de tweede fase: de uitkomsten van stap 1 en 2 (verwoord in concept-notitie) zullen worden gepresenteerd. Tevens wordt de opzet van de informatieavond en de opzet van de schriftelijke informatieronde in deze expertgroep afgestemd.

Vervolgens zal een tweede overleg plaatsvinden met de expertgroep, waarin de uitkomsten van de schriftelijke informatieronde zullen worden besproken en een voorstel zal worden gedaan ten aanzien van de te houden verdiepende gesprekken (o.a. clusters van onderwerpen/problemen en definitief aantal te houden gesprekken).

In een derde overleg zullen de uitkomsten van de verdiepende gesprekken worden besproken. Vervolgens zal in een vierde overleg de concept LER worden gepresenteerd en besproken.

Rapportage

Er zal een aparte rapportage LER worden gemaakt. De LER zal uiteindelijk wel worden opgenomen in de MER, en samen met de MER de formele procedure doorlopen. Van de definitieve LER rapportage zal naar alle landeigenaren een exemplaar worden verzonden.

Planning

In de onderstaande tabel is een indicatieve planning weergegeven.

Werzaamheden	Februari				Maart				Arpil					Mei				Juni		
	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
				Voorjaarsvak										Mei-vakantie						
Nulmeting en autonome ontwikkeling																				
1 ^e overleg Expertgroep																				
Informatieavonden																				
Uitzetten schriftelijke informatierondes																				
Verwerking schriftelijke informatierondes																				
2 ^e overleg Expertgroep																				
Individuele benadering van landeigenaren																				
3 ^e overleg Expertgroep: uitkomsten individuele gesprekken																				
Opstellen van conceptrapportage LER																				
Conceptrapportage bespreken met projectbureau																				
Conceptrapportage aanpassen																				
4 ^e overleg Klankborggroep - bespreking conceptrapportage																				
Aanlevering van de definitieve LER																				